

WOLONTARIAT W SZKOLE
PORADNIK DLA UCZNIÓW –
WOLONTARIUSZY

Nowy Sącz, wrzesień 2015

Opracowanie oraz projekt graficzny

dr n. o zdr. Łukasz Kołodziej

Opracowanie i przygotowanie materiału filmowego

dr n. o zdr. Łukasz Kołodziej – scenariusz filmu

mgr Katarzyna Podgórn – scenariusz filmu

mgr Krzysztof Brożek – zdjęcia i montaż

Paulina Michniacka – Głucha wolontariuszka

Patrycja Nosowicz – Głucha wolontariuszka

Redakcja

mgr Jakub Józefiak

Wydawca

Fundacja Rozwoju Regionalnego Viribus Unitis

ul. Myśliwska 4c/8

33-300 Nowy Sącz

www.viribus.org/pl

Projekt realizowany ze środków:

Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,

Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Fundacji Batorego,

Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży

©Fundacja Rozwoju Regionalnego Viribus Unitis z siedzibą w Nowym Sączu

Spis treści

Rozdział 1. Czym jest wolontariat i dlaczego warto być wolontariuszem?	5
1. Rozwój wolontariatu na świecie.....	6
2. Różne formy wolontariatu oraz ich prawne uregulowania.....	7
3. Kodeks etyczny pracy wolontariusza	11
4. Czy nadaję się na wolontariusza/wolontariuszkę?.....	12
5. Co daje udział wolontariacie?.....	15
Rozdział 2. Szkolne Koła Wolontariatu są także dla Ciebie	16
1. Wprowadzenie.....	17
2. Nawiązanie współpracy z SKW	18
3. Czego możesz spodziewać się w SKW?.....	19
4. Uczeń chce założyć SKW w swojej szkole	20
5. Projekt – podstawowe narzędzie pracy Szkolnego Koła Wolontariatu	24
Rozdział 3. Moja przygoda z wolontariatem.....	27
1. Słowo wstępne	28
2. Historia Katarzyny.....	28
3. Wolontariusze zaangażowani w sprzątanie gór	30
4. Głusi wolontariusze przeciw dopalaczom	31
Rozdział 4. Bibliografia	33
Rozdział 5. Załączniki.....	35
Załącznik 1. Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich.	36
Załącznik 2. Dzienniczek pracy wolontariusza.	38
Załącznik 3. Regulamin Szkolnego Koła Wolontariatu.	39

Wstęp

Nieodpłatna praca na rzecz innych osób czy instytucji dla jednych ludzi jest formą współczesnego wyzysku i nie kojarzy się dobrze, ale dla innych jest szansą na zdobycie doświadczenia zawodowego oraz stylem życia. Niezależnie jednak od stosunku do darmowej pracy, słowa „wolontariusz” i „wolontariat” stały się w ostatnim czasie modne. Czym jest zatem wolontariat i dlaczego warto zostać wolontariuszem?

Aby odpowiedzieć na te i inne pytania, oddajemy do Twoich rąk poradnik dla uczniów – wolontariuszy. Skierowany jest on szczególnie do środowiska osób Głuchych, lecz sądzimy, że treści poruszone w tej publikacji będą ciekawe dla wszystkich zainteresowanych wolontariatem w szkole – wolontariat Głuchych uczniów nie różni się przecież niczym od wolontariatu osób słyszących.

W rozdziale 1. zawarto najważniejsze informacje na temat rozwoju idei wolontariatu oraz podstawowych regulacji prawnych, dotyczących wolontariatu w Polsce. Rozdział 2. dedykowany jest wolontariatowi w placówkach edukacyjnych, a tym samym Szkolnym Kołom Wolontariatu (SKW). W rozdziale 3. opisano historię Katarzyny, która od lat angażuje się w wolontariat, a także 2 przykłady akcji, w których uczestniczyli Głusi wolontariusz. Rozdział 4. zawiera zbiór publikacji, które posłużyły do przygotowania niniejszego poradnika i w których znaleźć można wiele interesujących zagadnień dotyczących wolontariatu. Rozdział 5. z kolei stanowią załączniki, które mogą być przydatne w prowadzeniu SKW.

Poniższe opracowanie uzupełnione jest filmem opublikowanym na portalu YouTube (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be). Materiał filmowy nagłośniony jest lektorem. Fragmenty filmu, które zawierają wypowiedzi osób słyszących zostały opatrzone tłumaczeniem na Polski Język Migowy.

Życzymy miłej lektury!!!

Rozdział 1.

Czym jest wolontariat i dlaczego warto być wolontariuszem?

1. Rozwój wolontariatu na świecie

Słowa „wolontariusz” oraz „wolontariat” pochodzą z języka łacińskiego – *volontarius*, co oznacza „dobrowolny i chętny, zgodny z własną wolą”. W powszechnej opinii uważa się, że wolontariusze są osobami, które podejmują się różnych społecznie pożytecznych akcji z potrzeby serca i wewnętrznej motywacji pomagania innym. Wolontariat nie opiera się jednak tylko na spontanicznym zaangażowaniu społecznym – chodzi w nim o to, aby temu zaangażowaniu ochotników nadać pewne ramy działania oraz zabezpieczyć ich interesy (np. bezpieczeństwo i higienę pracy).

Za twórcę spontanicznych i nieodpłatnych, ale nie bezinteresownych działań wolontariackich uważa się szwajcarskiego inżyniera Pierre’a Cérésola, żyjącego w latach 1879-1945. Barwna biografia tego człowieka skupia w sobie niemal wszystkie aspekty wolontariatu, pokazując, że wolontariusze nie muszą rekrutować się tylko spośród kujonów i nadmiernie ugrzecznionych uczniów.

P. Cérésola urodził się w zamożnej szwajcarskiej rodzinie. Zdobył gruntowne wykształcenie matematyczne oraz inżynierskie. Choć wydawało się, że czeka go udana kariera zawodowa i dostatnie życie, wybrał inną drogę, która z jednej strony uczyniła go słynnym aktywistą – wolontariuszem, a z drugiej związana była z 10-krotnym pobytem w więzieniu. Można więc powiedzieć, że twórca międzynarodowej organizacji pozarządowej promującej pokój między narodami¹ był recydywistą (!). Należy jednak pamiętać, że Cérésola więziony był za swoje poglądy polityczne i odmowę płacenia podatków na rzecz działań wojennych, a nie za krzywdzenie innych ludzi.

W przerwach na pobyty w więzieniach P. Cérésola podróżował po całym świecie. Fortunę oddziedziczoną po rodzicach przeznaczył na rzecz Szwajcarii, a aby zapewnić sobie utrzymanie, podejmował się różnych zajęć – pracował nawet jako grabarz (!). Będąc pod wrażeniem ogromu zniszczeń powstałych podczas I wojny światowej, w 1920 roku utworzył Service Civil International – organizację zrzeszającą ochotników (wolontariuszy). Pierwszą jej akcją było odbudowywanie ze zniszczeń wojennych miasteczka Esnes w okolicach Verdun. Kolejne akcje wolontariackie

¹ Service Civil International (<http://www.sciint.org> [dostęp: 01.09.2015]) w Polsce reprezentowana jest przez Stowarzyszenie „Jeden Świat” (<http://jedenswiat.org.pl> [dostęp: 01.09.2015 r.]).

organizowane były w Szwajcarii, Lichtensztajnie oraz Indiach. P. Cérésolle był również inicjatorem międzynarodowych obozów integracyjnych dla wolontariuszy, tzw. workcamps. Wszystkie te akcje miały za zadanie pokazać, że można podjąć ogólnoswiatowe działania ochotników z różnych krajów w celu propagowania pokoju i niesienia pomocy potrzebującym.

2. Różne formy wolontariatu oraz ich prawne uregulowania

Wolontariat to nie tylko niesienie pomocy innym czy dobra zabawa w trakcie ciekawych akcji. Choć wolontariusze nie otrzymują wynagrodzenia, to nie działają bezinteresownie. Dzięki niemu ochotnicy – wolontariusze mogą zdobyć szereg umiejętności przydatnych w życiu. Aby jednak chronić ich przed wykorzystaniem ekonomicznym i nadużyciom, zasady wolontariatu zostały uregulowane prawnie (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=51s).

Obecnie najbardziej popularna definicja wolontariatu mówi, że **wolontariat to dobrowolne, bezpłatne, świadome działanie na rzecz innych, wykraczające poza związki „rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie”²**. Podobną definicję można znaleźć w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, gdzie zapisano, że „**wolontariuszem jest każdy, kto ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie**”, a wolontariat „**to świadczenie odpowiadające świadczeniu pracy**”³. Podstawą prawną współpracy pomiędzy wolontariuszem a instytucją oferującą wolontariat jest **Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich, które ma charakter umowy cywilno-prawnej** (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=9m53s).

Przykład typowego porozumienia wolontariackiego wraz z niezbędnymi elementami zaprezentowany został w załączniku 1. Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich powinno również regulować prawa i obowiązki wolontariusza w organizacji – przedstawia je tabela 1 oraz materiał filmowy (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=8m58s).

² *Zostań wolontariuszem. Poradnik dla pełnych zapatu gimnazjalistów*. Fundacja „Rozwiń skrzydła”, Lublin 2010, s. 5.

³ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.)

Tabela 1. Prawa i obowiązki wolontariusza.

Prawa wolontariusza	Obowiązki wolontariusza
Wolontariusz musi zostać poinformowany o swoich prawach i obowiązkach przez swoją organizację	Wolontariusz ma obowiązek wykonywać swoje zadania z należytą starannością
Wolontariusz musi bezwzględnie zostać poinformowany o ryzyku dla zdrowia i życia tytułem wykonywanych przez siebie obowiązków	Wolontariusz musi posiadać odpowiednie kwalifikacje do wykonywania określonych typów zadań
Wolontariusz ma prawo do wykonywania swoich obowiązków w warunkach zapewniających bezpieczeństwo i higienę pracy	Jeżeli wolontariusz chce wykonywać swoje zadania przez okres dłuższy niż 30 dni, to powinien wystąpić do organizacji z inicjatywą podpisania porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich
Wolontariusz ma prawo uzyskać zwrot kosztów podróży związanych z realizowaniem postanowień porozumienia wolontariackiego oraz nakładów poniesionych na zadania wolontariusza	Jeżeli wolontariusz jest osobą niepełnoletnią, to powinien przedstawić pisemną zgodę na udział w wolontariacie, podpisaną przez rodziców lub opiekunów prawnych
Wolontariusz ma prawo do ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków	
Wolontariusz ma prawo otrzymać umowę porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich na piśmie	
Wolontariusz ma prawo otrzymać pisemne potwierdzenie odbycia praktyk oraz otrzymać opinię o swojej pracy	

Jeżeli współpraca ma trwać krócej niż 30 dni (np. pomoc w organizacji festynu, zbiórka żywności itp.), porozumienie może mieć formę ustną, choć oczywiście wolontariusz może poprosić o sporządzenie go w formie pisemnej. Jeżeli jednak współpraca obejmuje okres dłuższy niż 30 dni, porozumienie takie **musi** zostać sporządzone na piśmie. W przypadku, kiedy wolontariusz chce zakończyć współpracę z daną organizacją, z którą podpisał porozumienie, dobrą praktyką jest sporządzić dokument potwierdzający zakończenie współpracy.

Z uwagi na to, że wolontariat odpowiada świadczeniu pracy, za które nie pobiera się wynagrodzenia, bardzo ważne jest, aby zabezpieczyć wolontariusza przed wykorzystaniem ekonomicznym. Z tego też względu polskie prawo bardzo precyzyjnie określa miejsca, w których wolontariusze mogą pracować – są nimi wszelkie organizacje oraz instytucje działające nie dla zysku, a więc organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), instytucje publiczne (np. szpitale, szkoły, urzędy) oraz wspólnoty religijne (np. kościoły). **Wolontariusze nie mogą świadczyć usług wolontariackich na rzecz prywatnych firm i spółek (!).**

W związku z tym, że porozumienie ma charakter umowy cywilno-prawnej, może zawierać dowolne zapisy, dostosowane do potrzeb oraz specyfiki danej organizacji czy projektu. Niemniej jednak istnieje zestaw obowiązkowych elementów, które każde porozumienie musi bezwzględnie zawierać (załącznik 1), a są nimi:

- wyszczególniony zakres obowiązków wolontariusza;
- opisany sposób wykonywania obowiązków;
- określony czas wykonywania obowiązków;
- wskazanie możliwości rozwiązania porozumienia wraz ze zdefiniowanym okresem wypowiedzenia;
- jeżeli jest to niezbędne (wynika z innych przepisów lub ustaleń), określenie dodatkowych warunków świadczenia usług wolontariackich (np. przestrzeganie kodeksu etycznego danej organizacji).

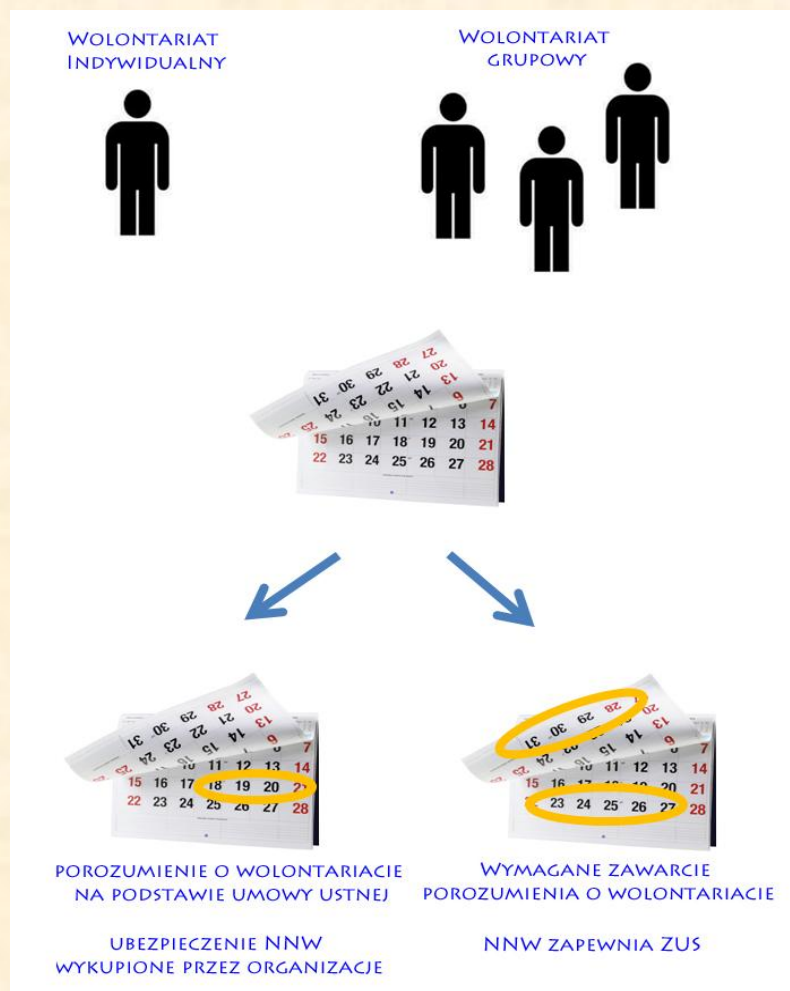
Bardzo ważnym prawnym aspektem świadczenia usług wolontariackich jest ubezpieczenie wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW). Jeżeli okres porozumienia wolontariackiego jest krótszy niż 30 dni, organizacja korzystająca z pomocy wolontariusza **powinna** zapewnić mu ubezpieczenie we własnym zakresie. Jeżeli jednak porozumienie przewiduje współpracę trwającą dłużej niż 30 dni, wolontariusz korzysta z ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). W razie nieszczęśliwego wypadku, który związany byłby ze świadczeniem usług wolontariackich ochotnik (wolontariusz) może zatem starać się o odszkodowanie z ZUS tak jak pracownicy, którzy doznali wypadku w pracy. Należy jednak udowodnić, że wypadek miał bezpośredni związek ze świadczeniem usług wolontariackich objętych porozumieniem. W szczególnych

sytuacjach (np. gdy ewentualne błędy wolontariusza w pracy mogą przyczynić się do powstania znacznej szkody materialnej) warto też ubezpieczyć wolontariusza od odpowiedzialności cywilnej, czyli wykupić mu polisę OC. W ten sposób powstałe ewentualnie szkody będzie można pokryć z ubezpieczenia.

Informacje zaprezentowane w kilku powyższych akapitach zostały przedstawione obrazowo na rysunku 1 oraz omówione w materiale filmowym (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=1m57s).

Rysunek 1. Wolontariat indywidualny i grupowy

(https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=1m57s).

Ze względu na czas trwania porozumienia o współpracy z wolontariuszem wolontariat może być bezterminowy lub okresowy. W tym drugim przypadku czas trwania porozumienia może mieć charakter okresowy (np. pół roku). Porozumienie

o wolontariacie może zostać zawarte również na jednorazową akcję czy specjalne zadanie. Zaletą wolontariatu krótkoterminowego jest to, że wolontariusz może wypróbować swoje siły czy wziąć udział w ważnym dla siebie wydarzeniu bez konieczności długookresowego zaangażowania się. Wolontariat długoterminowy wymaga bowiem dużej odpowiedzialności, samodyscypliny oraz świadomości zarówno swoich mocnych stron, jak i ograniczeń.

Jeżeli wolontariusz świadczy swoje usługi pojedynczo, to mówi się o wolontariacie indywidualnym. Jeżeli jednak organizacja poszukuje wielu wolontariuszy jednocześnie, to chodzi o wolontariat grupowy. Jednym z największych przykładów wolontariatu grupowego w Polsce był Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012, w którym wzięło udział kilka tysięcy wolontariuszy. Odmianą wolontariatu grupowego są obozy wolontariackie (workcamps), w których biorą udział wolontariusze z różnych krajów, dzieląc się swoimi doświadczeniami, poznając się wzajemnie i zdobywając wiedzę na temat innych kultur.

Bardzo ciekawą formą działalności jest E-wolontariat, w którym ochotnicy wykonują działania przy wykorzystaniu wyłącznie narzędzi internetowych. Podobnie jak w innych, bardziej tradycyjnych, formach wolontariatu tu także obowiązuje zasada pracy w oparciu o porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich. Świadczenia te można wykonywać z dowolnego miejsca i o wybranej przez siebie porze dnia czy nocy, chyba że porozumienie określa to inaczej. E-wolontariat może być zatem atrakcyjną opcją dla osób bardzo zajętych, mających trudności w poruszaniu się czy ogólnie chcących działać przez Internet. Warunek jest jeden – trzeba lubić Internet.

3. Kodeks etyczny pracy wolontariusza

Oprócz prawnych regulacji dotyczących warunków pracy wolontariuszy, bardzo ważnym aspektem działalności wolontariackiej jest przestrzeganie kodeksu etycznego. Może on mieć formę **karty wolontariusza**, w której znajdują się stosowne zapisy, dotyczące zasad postępowania wolontariusza w trakcie wykonywania zadań zleconych. Podpisana przez wolontariusza karta powinna zostać dołączona do jego akt osobowych.

Poniżej przedstawiono kilka przykładowych zapisów, które mogą znaleźć się w karcie wolontariusza, a które ułatwiają życie zarówno samym wolontariuszom, jak i pozostałym członkom zespołu:

- wolontariusz powinien być odpowiedzialny za powierzone mu do wykonania zadania;
- wolontariusz będzie pracował na rzecz całego zespołu i chętnie angażował się we współpracę w ramach całego zespołu;
- wolontariusz będzie chętnie uczył się nowych rzeczy i podchodził do nowych obowiązków z otwartością;
- wolontariusz powinien być lojalny wobec organizacji i wystrzegać się działań mogących narazić reputację organizacji na utratę wiarygodności (np. wolontariusz z organizacji promującej zdrowy styl życia zostaje przyłapany na sprzedaży czy zażywaniu narkotyków).

4. Czy nadaje się na wolontariusza/wolontariuszkę?

Jak wspomniano wcześniej, wolontariuszem/wolontariuszką może zostać każdy (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=6m17s)

Głuchota też nie jest przeciwwskazaniem do angażowania się w akcje wolontariackie. Do zostania wolontariuszem wystarczy zapał i dobre chęci, choć czasami do pracy w takim charakterze wymagane są też specjalne kwalifikacje (np. do pracy w szpitalu jako psycholog – wolontariusz). Istnieje jednak pewien zestaw cech charakteryzujących idealnego wolontariusza, niezależnie od posiadanych kwalifikacji. Za takiego uważana jest osoba, która odznacza się:

- odwagą i gotowością do uczenia się nowych rzeczy oraz poznawania innych ludzi;
- odpowiedzialnością, wrażliwością oraz sumiennym wywiązywaniem się z powierzonych jej obowiązków;
- silną motywacją do niesienia pomocy innym;
- optymistycznym nastawieniem do świata i innych ludzi.

Powyższy zestaw cech oczywiście charakteryzuje idealnego kandydata, czyli takiego, którego nie ma w rzeczywistości. Ludzie naturalnie różnią się między sobą i nie wszyscy wykazują jednakowy zestaw cech charakteru. U niektórych osób dopiero trening umiejętności komunikacji i wyrażania emocji pomaga rozwinąć pełny potencjał. Udział w wolontariacie może właśnie wspomóc tego rodzaju rozwój osobisty.

Ćwiczenie 1

Wypisz 5 najlepszych cech swojego charakteru, które Twoim zdaniem pomagają być dobrym wolontariuszem:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

Ćwiczenie 2

Wymień 5 swoich cennych umiejętności i uzdolnień, które Twoim zdaniem czynią Cię dobrym wolontariuszem:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

Ćwiczenie 3

Napisz kilka zdań o tym, co świadczy o Twojej wyjątkowości:

.....

.....

.....

.....

.....

Ćwiczenie 4

Opisz w kilku zdaniach dowód na umiejętność sprostaną przez Ciebie poważnym wyzwaniom (np. jakiś sukces, osiągnięcie szkolne, sportowe lub osobiste):

.....

.....

.....

.....

.....

Zarówno w życiu zawodowym, jak też prywatnym każdego człowieka bardzo ważna jest znajomość swoich mocnych i słabych stron. Wiedza ta pozwala wybrać optymalną dla siebie pracę oraz wytyczyć dalsze kierunki rozwoju osobistego. Wolontariat jest pomocny w nabyciu wiedzy o sobie. Poniżej przedstawiono kilka ćwiczeń, które mogą pomóc Ci lepiej zrozumieć samego siebie i ułatwić decyzję o zostaniu wolontariuszem.

Kiedy zechcesz zostać wolontariuszem i zgłosisz się do jakiejś organizacji w celu nawiązania porozumienia o świadczeniu usług wolontariackich, możesz spodziewać się zestawu pytań:

Rysunek 2. Pytania, z którymi może się spotkać osoba chcąca zostać wolontariuszem.

The diagram consists of four rounded rectangular boxes arranged in a 2x2 grid, each containing a title and a list of questions. The boxes are outlined in blue.

- Twoja motywacja**
 - Dlaczego chcesz zostać wolontariuszem/wolontariuszką?
 - Co takiego interesuje Cię w działalności społecznej?
 - Co takiego sprawiło, że zainteresowałeś/zainteresowałaś się naszą organizacją?
- Twoje predyspozycje do pracy w charakterze wolontariusza**
 - Czy łatwo nawiązujesz kontakty z innymi?
 - Podaj przykład sytuacji stresowej i opowiedz, jak na nią zareagowałeś/zareagowałaś?
 - Opisz w kilku zdaniach swoje mocne i słabe strony
- Warunki świadczeń wolontariackich**
 - Ile czasu możesz poświęcić na wolontariat w tygodniu/miesiącu?
 - Czy chciałbyś/chciałabyś angażować się w wolontariat także w sobotę lub/i niedzielę?
 - Czy masz swoje wymarzone działanie, w które chciałbyś/chciałabyś zaangażować się?
- Poprzednie doświadczenia związane z wolontariatem oraz angażowanie się w działalność na rzecz innych**
 - Czy działałeś/działałaś wcześniej w innych organizacjach jako wolontariusz/wolontariuszka?
 - Czy masz jakieś doświadczenie we współpracy w grupie (np. przy organizacji wycieczki klasowej, ogniska, „dyskoteki”)?

5. Co daje udział w wolontariacie?

Na pierwszy rzut oka różnorodność form wolontariatu oraz zagadnienia z nim związane mogą wydawać się trudne i skomplikowane. Po co więc angażować się w wolontariat, zwłaszcza kiedy jest się osobą Głuchą? Osobiste doświadczenia wolontariuszki (osoby słyszącej) zaprezentowane zostały w rozdziale 3. (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=10m21s). W tym miejscu sygnalizujemy tylko najważniejsze korzyści płynące z wolontariatu.

Choć wolontariusz nie pobiera pieniędzy za swoją pracę, to **wolontariat nigdy nie powinien być bezinteresowny** – bezpłatny nie oznacza bezinteresowny. Dzięki zaangażowaniu się w różne projekty społeczne, wolontariusz ma okazję zdobyć cenne doświadczenie w kontaktach z innymi ludźmi oraz w pracy w grupie. Tak jak wspomniano wcześniej, wolontariat można porównać do warsztatów treningu rozwoju osobistego, gdzie wolontariusz może poprobować swoich sił w warunkach zbliżonych do zwykłej, zarobkowej pracy.

Zdobycie określonych umiejętności w trakcie wolontariatu (np. obsługi programu komputerowego do projektowania grafiki komputerowej) na pewno ubogaci i wzmocni też Twoje CV (m.in. na tym polega nie bezinteresowność wolontariatu). Dla pracodawcy liczą się nie tylko kompetencje twarde, czyli np. znajomość określonych programów komputerowych. Równie ważne, o ile nie ważniejsze, są tzw. kompetencje miękkie kandydata do pracy, za jakie uważa się zdolność do współpracy w grupie, umiejętność radzenia sobie ze stresem, pomysłowość i zaangażowanie. Wolontariusze dysponują takimi właśnie cechami lub mają możliwość wyrobienie ich w sobie. Z tego też względu wolontariat pełni bardzo ważną rolę w zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Rozdział 2.

Szkolne Koła Wolontariatu są także dla Ciebie

1. Wprowadzenie

Wolontariat w szkole jest jedną z wielu form wolontariatu. Obowiązują tu podobne reguły do tych, które regulują pracę wolontariuszy w innych instytucjach (rozdział 1). Trzeba jednak pamiętać, że środowisko szkolne rządzi się swoimi prawami i regulacjami administracyjnymi, dlatego wolontariat w szkole regulowany jest również kilkoma innymi aktami prawnymi⁴. Jako uczeń nie musisz ich wszystkich znać!!! (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=3m44s).

W szkołach wolontariusze działają głównie w tzw. Szkolnych Kołach Wolontariatu (SKW) (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=5m5s). Angażować się w nich mogą nie tylko uczniowie i nauczyciele (kadra pedagogiczna), ale także rodzice dzieci, absolwenci szkoły oraz osoby wspierające działalność młodzieży (np. policjanci czy wojskowi). SKW zachowują swoją tożsamość, tj. różnią się od innych szkolnych inicjatyw dzięki temu, że ich działalność opiera się na kilku filarach, którymi są:

- działania zgodne z ideą ruchu wolontariatu (członkowie SKW podejmują się działań dobrowolnie, nieodpłatnie i świadomie);
- aktywne zaangażowanie osoby koordynatora SKW;
- prowadzenie grupy wsparcia dla wolontariuszy;
- działalność SKW prowadzona w oparciu o realizację rocznych planów działań.

Młodzież oraz pozostali wolontariusze działający w SKW mogą angażować się w projekty, które dotyczą zasadniczo 2 typów środowisk. Pierwszym jest społeczność szkolna – wolontariusze mogą pomagać innym uczniom np. w nauce czy organizacji szkolnych imprez. Drugie stanowi społeczność lokalna (np. uczestnictwo w zbiórkach żywności, opiece nad osobami starszymi w domach pomocy społecznej itp.). Decyzja o tym, gdzie i w jaki sposób uczestnicy SKW będą angażować się w działalność społeczną powinna zostać uzgodniona w porozumieniu z wolontariuszami oraz koordynatorem SKW. Powinna ona zostać również uwzględniona w rocznych planach działalności SKW, co nada dobre ramy działania przyszłym projektom i akcjom.

⁴ Oprócz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. działalność wolontariuszy w szkołach regulowana jest następującymi aktami prawnymi: Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm); Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2005 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz.U. z 2000 r., Nr 80, poz. 900).

SKW muszą działać w zgodzie ze statutem szkoły. Decyzja o powołaniu SKW musi zostać zatwierdzona na drodze uchwały rady pedagogicznej lub decyzją dyrekcji szkoły. Alternatywnie SKW mogą działać jako sekcja samorządu uczniowskiego – w takim przypadku nie jest wymagana formalna zgoda dyrekcji szkoły na ich powołanie. Należy jednak wpisać SKW w oficjalne dokumenty regulujące działalność samorządu uczniowskiego (np. statut czy regulamin) w danej szkole (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=17m11s).

2. Nawiązanie współpracy z SKW

Jeżeli zainteresowałeś się ideą wolontariatu i chciałbyś zostać członkiem SKW, możesz spotkać się z następującymi etapami przystąpienia do niego (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=18m11s). Zanim staniesz się wolontariuszem w SKW, poproszony zostaniesz przez koordynatora projektu o podpisanie porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich. Jeżeli masz ukończone 18 lat, porozumienie zawarte zostanie pomiędzy Tobą a dyrekcją szkoły. Jeśli jednak jesteś w wieku 13-18 lat, porozumienie powinno zostać zawarte pomiędzy dyrekcją szkoły a Twoimi rodzicami (opiekunami prawnymi). Dobrą praktyką jest to, aby Twój podpis znajdował się obok podpisu rodzica/opiekuna. Dla osób poniżej 13. roku życia działalność w SKW traktowana jest jako forma dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, w których uczniowie mogą uczestniczyć dobrowolnie.

Jeżeli dopełnisz formalności i podpiszesz porozumienie o wolontariacie, to w ramach SKW możesz spodziewać się wielu kontaktów z jego koordynatorem oraz liderem. **Koordynator SKW** powinien być osobą pełnoletnią, a może nim być osoba wskazana zarówno przez dyrekcję szkoły, jak i samych uczniów. Koordynator, czyli opiekun SKW, może (ale nie musi) rekrutować się spośród pracowników szkoły. Ważne jest to, że powinien się cieszyć autorytetem wśród uczniów i być przez nich lubiany. Dobry koordynator SKW powinien kierować się wewnętrznym przekonaniem do znaczenia idei wolontariatu i mieć świadomość wartości własnego zaangażowania w działalność wolontariacką. Istotne jest także to, aby był osobą otwartą na pomysły młodzieży, jak również wrażliwą oraz rozumiejącą potrzeby ludzi młodych.

Lider SKW powinien rekrutować się spośród wolontariuszy działających w ramach SKW. Jego zadaniem jest konsolidacja grupy oraz wspieranie koordynatora SKW.

3. Czego możesz spodziewać się w SKW?

Przystępując do SKW, możesz spodziewać się tego, że uzyskasz pomoc oraz opiekę ze strony koordynatora i lidera SKW. Po zawarciu porozumienia o współpracy z SKW możesz liczyć na zapoznanie się z zasadami jego działania, a także ideą wolontariatu. Zapewne zostaniesz również przedstawiony pozostałym wolontariuszom. Kiedy zapoznasz się z zasadami działania Koła i zaczniesz działać, możesz spodziewać się wsparcia oraz okresowej oceny swojego zaangażowania. Sposoby oraz reguły nagradzania wolontariuszy w SKW zaprezentowano w tabeli 2 (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=14m36s).

Tabela 2. Sposoby i reguły nagradzania wolontariuszy w SKW.

Sposoby nagradzania	Reguły nagradzania
Obchodzenie dnia wolontariusza	Uznanie powinno być wyrażane w miarę często i regularnie
Wręczenie znaczka organizacji	Nagrody powinny mieć różny charakter i przybierać rozmaite formy
Umieszczenie nazwiska lub/i zdjęcia wolontariusza w pamiątkowej księdze, na tablicy informacyjnej i w raporcie	Uznanie powinno być wyrażane indywidualnie dla każdego wolontariusza
Wysłanie listu pochwalnego do rodziców/ opiekunów	Wyrazy uznania powinny być proporcjonalne do osiągnięć i zaangażowania wolontariusza
Udzielenie zgody na udział wolontariusza w seminariach i szkoleniach podnoszących jego kwalifikacje	Nagradzanie powinno być szczerze i sprawiedliwe

Działając w SKW jako wolontariusz, możesz liczyć na wsparcie ze strony koordynatora projektu. Osoba ta powinna pomóc Ci zarówno w sprawach związanych z zadaniami powierzonymi w ramach wolontariatu, jak i w chwilach zwątpienia czy kryzysu. Możesz więc liczyć na częste rozmowy indywidualne z koordynatorem SKW. W dobrze i prężnie działających klubach może być również prowadzona grupa wsparcia

dla wolontariuszy – dzięki temu mogą spotykać się ze sobą regularnie (np. 1-2 razy w miesiącu) w celu wymiany doświadczeń i wzajemnego wspierania się.

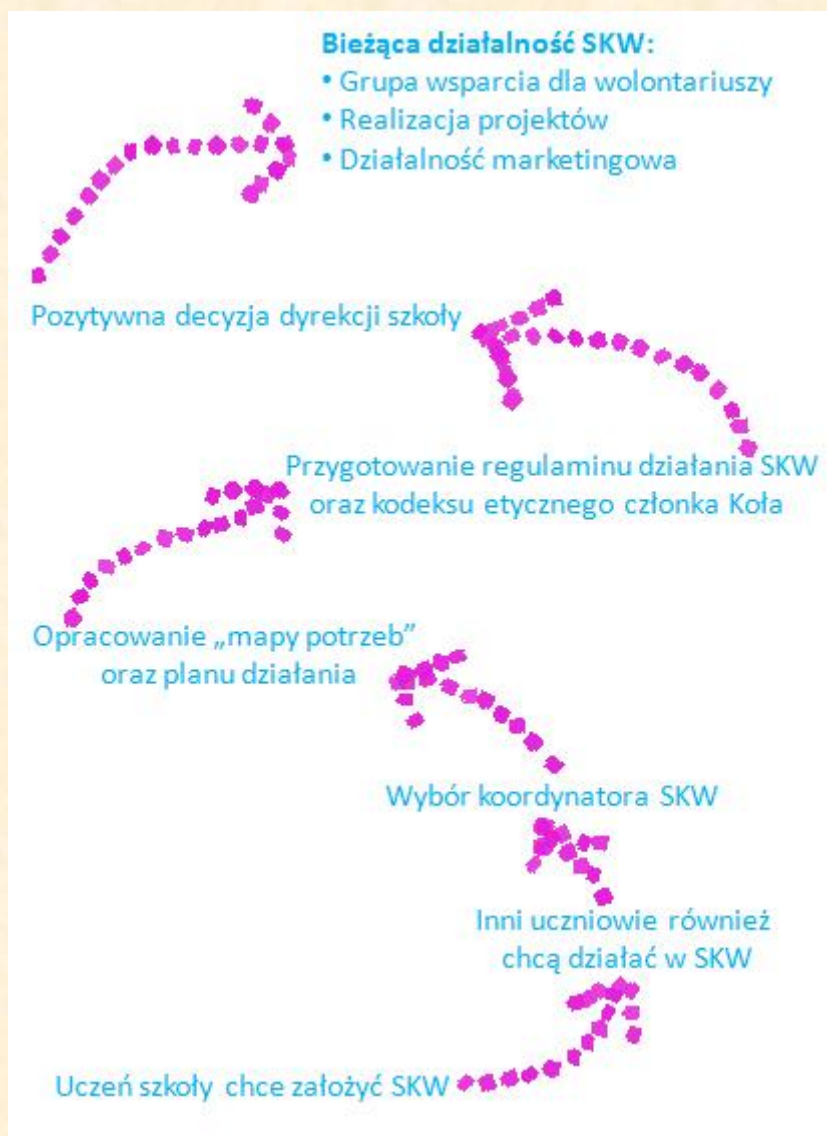
Bardzo ważnym etapem działalności w SKW jest poddawanie swojej pracy regularnej ocenie. Dzięki temu możesz dowiedzieć się o swoich postępach w pracy oraz nauczyć się przyjmować informacje zwrotne na swój temat od przełożonych i rówieśników. W ten sposób w przyszłości będzie Ci łatwiej poddawać okresowej ocenie swoją pracę zarobkową. W SKW chodzi raczej o to, aby poprzez okresową ocenę motywować Cię do działania oraz dotrzymywania danego słowa. W ocenie Twojej działalności w SKW pomocny może być dzienniczek pracy wolontariusza, którego format znajdziesz w rozdziale 5 (załącznik 2). Służy on do dokumentowania wszystkich działań w ramach szkolnego wolontariatu. Powinno się w nim zapisywać swoje działania w projektach (np. dyżur na szkolnych korytarzach), liczbę godzin spędzonych w trakcie realizacji projektów, a także szkolenia, w których bierze się udział.

4. Uczeń chce założyć SKW w swojej szkole

Uczeń jak najbardziej może wystąpić z inicjatywą utworzenia SKW w swojej szkole. Z pewnością spotka się ona z życzliwym przyjęciem ze strony nauczycieli, a jednocześnie będzie też bardzo dobrze świadczyć o uczniu i jego zaangażowaniu w sprawę społeczności szkolnej.

Założenie SKW składa się kilku etapów. Graficzne podsumowanie kroków, które należy pokonać, aby założyć dobrze działające koło, przedstawiono na rysunku 3 (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=15m43s).

Rysunek 3. Etapy zakładania Szkolnego Koła Wolontariatu przez ucznia (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=15m43s).

Na początku trzeba zorientować się, ilu jeszcze uczniów będzie zainteresowanych przystąpieniem do SKW oraz porozmawiać z kandydatami na temat ich motywacji do bycia wolontariuszem. W następnej kolejności uczeń – lider powinien poprosić pracownika szkoły, np. nauczyciela lub pedagoga szkolnego, o zostanie koordynatorem SKW. Tak jak wspomniano wcześniej, osoba koordynatora powinna lubić młodzież oraz chętnie angażować się w akcje wolontariackie. Dobrą praktyką jest to, aby koordynator zgodził się wziąć udział w specjalnym szkoleniu organizowanym przez lokalne centra wolontariatu. Umożliwi mu to uzyskanie rzetelnej wiedzy na temat

zasad prowadzenia SKW oraz idei wolontariatu, a także poprawnie nadzorować pracę wolontariuszy i wzmocnić jakość pracy Koła.

Mając wstępną zgodę dyrekcji na utworzenie SKW w szkole, chętnych uczniów do przystąpienia do niego oraz wybraną osobę jego koordynatora, trzeba dokonać analizy potrzeb. Chodzi o to, aby zastanowić się nad tym, w jaki sposób wolontariusze z SKW mogą pomóc i w jakiego rodzaju działalność angażować się. Bardzo ważnym pytaniem jest to, czy członkowie SKW chcą pracować wyłącznie na rzecz społeczności szkolnej, czy może mają ochotę wyjść ze swoją aktywnością do środowiska lokalnego.

W celu określenia zakresu działalności SKW warto jest również opracować wraz z koordynatorem i innymi wolontariuszami lokalną „mapę potrzeb”, która posłuży jako swoistego rodzaju przewodnik do opracowywania przyszłych planów działań Koła. Określa ona ramowy program działań klubu i wskazuje na różnorodność zagadnień, którymi mogą zajmować się wolontariusze z SKW. Opracowanie oraz wdrożenie rocznego planu działań SKW pozwala wybrać te projekty, które są najbardziej interesujące dla wolontariuszy i wpisują się w ich zainteresowania. W ramach rocznych planów działania SKW można również umożliwić wolontariuszom uczestnictwo w rozmaitych szkoleniach, mających na celu podniesienie ich kompetencji w różnym zakresie, np. pracy w grupie z rówieśnikami czy zasad zarządzania czasem.

Przed uzyskaniem zgody szkoły na prowadzenie SKW dobrze jest także przygotować dokument regulujący jego pracę (regulamin) – przykładowy regulamin umieszczono w rozdziale nr 5 (załącznik 3). Ważne jest to, aby zapisy umieszczone w tym dokumencie odzwierciedlały zdanie uczniów i koordynatora SKW, a nie były jedynie bezmyślnie powielane (!). W ten sposób zasady działania SKW uwzględniać będą różne opinie i uchwalone zostaną w sposób demokratyczny. Regulamin działania SKW oraz kodeks etyczny wolontariusza pozwalają prowadzić Koło w sposób regularny i uporządkowany. Uczniowie mają jasność odnośnie zasad funkcjonowania klubu i wiedzą, czego mogą się spodziewać.

Mając przygotowane dokumenty statutowe, chętnych wolontariuszy, koordynatora oraz opracowaną „mapę potrzeb”, można zwrócić się do dyrekcji szkoły z oficjalną prośbą o wydanie zgody na utworzenie w niej SKW. O pozwolenie można wystąpić

również na wcześniejszych etapach zakładania Koła, choć dysponując przygotowanym zestawem dokumentów oraz ramowym planem jego działania, dyrekcji szkoły będzie łatwiej wyrazić zgodę na założenie SKW.

Tak jak każdy inny projekt społeczny, tak też działalność SKW wymaga działań marketingowych. Dobrze jest, aby różne środowiska wiedziały o działalności SKW i się nią interesowały. Dzięki temu aktywność wolontariuszy z SKW może wpisać się w lokalną społeczność. Do działań promocyjnych można wykorzystać ulotki, plakaty, spotkania informacyjne itp. Wolontariusze mogą prowadzić gablotkę z informacjami na temat bieżących wydarzeń w SKW, zarządzać stroną internetową klubu lub/i fanpage'em. Zaangażowanie wolontariuszy w działania marketingowe klubu może pomóc ochotnikom zdobyć cenne doświadczenia na tej płaszczyźnie.

Dobrze przeprowadzona kampania informacyjna może pomóc znaleźć partnerów zewnętrznych, którzy mogą wesprzeć działalność SKW, np. przekazując jakieś dary rzeczowe. Mogą też udzielić wsparcia wolontariuszom, umożliwiając im pracę w swoich organizacjach. Przed przystąpieniem Koła do partnerstwa z innymi organizacjami warto sprawdzić warunki pracy wolontariuszy. Ma to na celu zabezpieczyć dzieci – wolontariuszy przed wykorzystaniem. Należy upewnić się, czy dana organizacja:

- zabezpiecza ochotnikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy;
- chce sformalizować współpracę z wolontariuszem poprzez zawarcie porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich;
- przekazała wolontariuszowi ściśle określony typ zadań do wykonania;
- zapewniła wolontariuszowi opiekę ze strony koordynatora projektu.

Studium przypadku 1

Do SKW zgłasza się inna organizacja z propozycją nawiązania współpracy. Co wtedy?

W takim przypadku decyzję o nawiązaniu ewentualnej współpracy powinien podjąć dyrektor szkoły. Zasady ewentualnej współpracy powinny zostać uregulowane stosowną umową cywilno-prawną. Szczególnie ważnym aspektem jest bezpieczeństwo uczniów, za których zawsze odpowiada dyrektor szkoły.

Potrzeba zapewnienia wsparcia wolontariuszy działających w SKW jest niezwykle ważna. Sprawnie funkcjonujące Koło powinno prowadzić grupę wsparcia dla wolontariuszy – dobra praktyka wymaga, aby jej spotkania odbywały się 1-2 razy w miesiącu. Działalność takiej grupy ukierunkowana jest na udzielanie wsparcia psychologicznego wolontariuszom i stanowi jednocześnie doskonale narzędzie do budowy pozytywnych relacji z innymi rówieśnikami. Dzięki temu wolontariusze mogą wymieniać się doświadczeniem i wzajemnie wspierać. Jest to bardzo ważne, ponieważ praca nad projektami w ramach SKW może być psychicznie wymagająca i wyczerpująca.

5. Projekt – podstawowe narzędzie pracy Szkolnego Koła Wolontariatu

W poprzednim podrozdziale wspomniano o potrzebie sporządzenia „mapy potrzeb”, która pomoże opracować roczne plany działania SKW. W ramach rocznego planu wolontariusze będą mogli realizować interesujące dla siebie projekty. **Projekt to przedsięwzięcie mające swój wcześniej zaplanowany cel, osiągnięty przy pomocy różnych metod. Posiada on z góry zaplanowany początek i koniec. Wyniki projektu mogą być ocenione, a koszty realizacji oszacowane.**

Na pierwszy rzut oka praca w systemie projektowym wydawać się może trudna, ale nie musi tak być, choć oczywiście zdarzają się projekty trudne i bardzo wymagające. Niezależnie jednak od stopnia jego złożoności, celów i budżetu każdy projekt realizowany jest zgodnie z pewnym schematem (cyklem następujących po sobie etapów).

Każdy projekt musi wynikać z analizy potrzeb oraz opracowania celów, jakie mają zostać osiągnięte po jego zakończeniu. W następnym kroku należy oszacować propozycje sposobów osiągnięcia zamierzeń. Mając opracowaną strategię wdrożenia projektu, trzeba ją wcielić w życie (etap wdrożenia). Na końcu należy sprawdzić i ocenić, czy zakładane wcześniej cele zostały osiągnięte – tzw. ocena (ewaluacja) projektu. Planowanie oraz przebieg typowego projektu przedstawiają studia przypadku: 2 i 3 (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=18m43s).

Studium przypadku 2

Z pobliskiego parku korzystają zarówno uczniowie, jak i mieszkańcy okolicznych domów. Wolontariusze działający w SKW zauważyli (umieścili na „mapie potrzeb”), że park wymaga oczyszczenia ze śmieci. W jaki sposób mogą przygotować projekt?

Jest to przykład projektu skierowanego zarówno do społeczności szkolnej, jak i lokalnej. Na uporządkowaniu parku skorzystają wszyscy. Mając zidentyfikowany problem, wolontariusze mogą przystąpić do zaplanowania działań w projekcie. W osiągnięciu zamierzonego celu działacze SKW muszą odpowiedzieć sobie na kilka pytań (niektóre z nich przedstawiono w tabelce na rysunku). W trakcie planowania projektu należy też przewidzieć (oszacować), ile może kosztować wykonanie projektu. Ktoś musi bowiem zakupić worki na śmieci, rękawiczki do zbierania śmieci itp. Kiedy wszystko jest gotowe (wyznaczono datę akcji, zakupiono sprzęt), można przystąpić do akcji wolontariackiej. Po jej zakończeniu trzeba ocenić efekty pracy. Dobrze jest je udokumentować (np. zdjęciami) oraz przygotować raport podsumowujący. Trzeba również rozliczyć się z zakupionych materiałów, tj. porównać liczbę zakupionych worków na śmieci z liczbą worków wykorzystanych. Im raport końcowy jest bardziej szczegółowy, tym lepiej świadczy to o rzetelności i skrupulatności członków SKW!!! (schemat realizacji projektu przedstawiono na poniższym rysunku):

Studium przypadku 3

Profilaktyka zdrowia, w tym uzależnień, w ramach działalności Szkolnego Koła Wolontariatu!

Do zadań dyrekcji szkoły należy zabezpieczenie zdrowia oraz bezpieczeństwa uczniów. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych związane jest dużym ryzykiem zatrucia oraz uzależnienia się. Z tego też względu należy przeciwdziałać przyjmowaniu substancji uzależniających przez uczniów. Szkolne Koło Wolontariatu może pełnić ważną rolę w krzewieniu postaw prozdrowotnych wśród uczniów oraz pracowników szkoły.

Na przełomie wiosny i lata w 2015 roku doszło w Polsce do wielu zatruć dopalaczami, czyli nowymi syntetycznymi narkotykami. W ramach przeciwdziałania negatywnym skutkom zdrowotnym używania dopalaczy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zainicjowało kampanię społeczną pt. „Dopalacze kradną życie”*. Głucha młodzież zdecydowała się przyłączyć do tej akcji. Zwróciła się do opiekuna swojego Koła, aby pomógł jej zorganizować wizytę specjalisty terapii uzależnień. W ten sposób narodziła się niezwykle ważna oraz aktualna akcja „Dopalacze kradną życie, także Głuchym” (<https://www.youtube.com/watch?v=zTfhe4xwrv0&feature=youtu.be&t=18m40s>).

Kampania ta była koordynowana przez Fundację Rozwoju Regionalnego Viribus Unitis. W ramach akcji „Dopalacze kradną życie, także Głuchym” członkowie SKW zaprosili do udziału w niej innych uczniów, niebędących jeszcze wolontariuszami. W ten sposób wolontariusze SKW chcieli zachęcić pozostałych uczniów do zapoznania się z zasadami pracy SKW, a Głuchych do działania wolontariackiego na rzecz innych Głuchych.

W ramach wspólnych działań wolontariuszy z SKW i uczniów odbyły się warsztaty filmowe, w trakcie których omówiono zagadnienia związane z przygotowaniem filmu na temat dopalaczy (<https://www.youtube.com/watch?v=Xe8UNsOn-n0&feature=youtu.be>).

W następnej kolejności Głucha młodzież przygotowała oraz nakręciła film profilaktyczny (https://youtu.be/_Lhu4g4DRs0?t=20m33s). Warto zauważyć, że film ten został w całości wyreżyserowany oraz opracowany przez Głuchą młodzież – jest autentycznym wytworem kultury Głuchych.

Akcja zakończyła się prelekcją o dopalaczach, uroczystym pokazem filmu dla całej społeczności szkolnej (<https://www.youtube.com/watch?v=LFytQbpxyNA>) oraz wręczeniem dyplomów.

* www.dopalaczekradnazycie.pl (dostęp: 30.09.2015 r.).

Rozdział 3.

Moja przygoda z wolontariatem

1. Słowo wstępne

Korzyści w wolontariatu mają charakter nie tylko teoretyczny, ale również praktyczny – mogą wpłynąć na całe późniejsze życie każdego wolontariusza (https://www.youtube.com/watch?v=_Lhu4g4DRs0&feature=youtu.be&t=10m20s). Aby lepiej zobrazować rolę wolontariatu w życiu młodych ludzi, prezentujemy historię przesłaną przez słyszącą wolontariuszkę – Katarzynę. Zdjęcia oraz linki do filmów związanych z wolontariatem także mają pokazać atrakcyjność wolontariatu.

2. Historia Katarzyny

Przygodę z wolontariatem zaczęłam jako nastolatka. Było to tak dawno temu, jednak wydaje mi się, jakby zaledwie wczoraj, a minęło już 9 lat. Obecnie mam 25 lat, wiele niezapomnianych momentów, śmiesznych sytuacji, które będę pamiętać do końca życia. Ponadto jestem pewna, że gdyby nie wolontariat, byłabym uboższa zarówno o zawodowe, jak i życiowe doświadczenie, którego nie zdobyłabym nigdzie indziej.

Pamiętam, że jeszcze jako dziecko oglądałam wiele programów na temat wolontariuszy – w pamięci utkwiły mi zwłaszcza reportaże o pomocy w czasie powodzi. Podziwiałam tych ludzi i to, co robią dla drugiego człowieka, i wtedy chyba poczułam, że też chciałabym robić to, co oni. Trochę czasu jednak minęło, bo do lekcji wychowawczej w liceum, na której pojawiła się koordynatorka sądeckiego wolontariatu ze Stowarzyszenia Sursum Corda z siedzibą w Nowym Sączu. Opowiadała o działaniach i akcjach organizowanych w ramach stowarzyszenia i pamiętam bardzo dobrze, jak podkreślała, że każdy może znaleźć tam coś dla siebie. I jak się domyślacie – ja też znalazłam.

*Roczny wolontariat odbyłam w Domu Dziecka. Wraz z grupą przyjaciół 2 razy w tygodniu odwiedzałam zarówno dzieci, jak i młodzież przebywającą w placówce. Początki jednak nie były łatwe z powodu – zrozumiałego – ograniczenia zaufania podopiecznych. O ile małe dzieci od razu zaakceptowały naszą obecność, to z resztą nie było to takie oczywiste. Właśnie podczas tego wolontariatu zrozumiałam coś bardzo ważnego, bez czego dalsze działania nie miałyby sensu – **systematyczność**. Doskonale ujmują to słowa lisa – bohatera książki pt. „Mały Książę” – „jesteś odpowiedzialny za to, co oswoiłeś”. I właśnie to jest recepta na powodzenie „bycia z drugim człowiekiem”. Dorośli tak wiele razy zawiedli podopiecznych tej i innych tego typu placówek, że wcale się nie dziwię, że nie ufali oni pierwszej lepszej osobie, która się pojawił i deklarowała pomoc. Osoby te potrzebują więcej czasu, by się przekonać, że*

ktoś nie jest tylko przelotem, na chwilę, tylko na dłużej i że można takiemu człowiekowi zaufać, że nie zawiedzie. Tak też było w tym przypadku. Dopiero po dłuższym czasie udało nam się nawiązać kontakt z starszymi osobami, które podkreślały, że wcześniej myślały, że jak wszyscy „wpadliśmy tylko na chwilę”. Miejsce to mnie wiele nauczyło i było pierwszym zderzeniem z tym, czym jest wolontariat.

Kolejnym wolontariatem, równoległym z Domem Dziecka, choć trwającym najdłużej, bo aż do tej pory, jest wolontariat w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym, gdzie w ramach działań od wielu lat organizuję wraz z innymi wolontariuszami czas wolny przebywającej tam młodzieży, która ma problemy z prawem, używkami czy wypełnianiem obowiązku szkolnego. Jest to placówka resocjalizacyjna. Początkowo raz w miesiącu urządzałyśmy tzw. „niedziele z wolontariatem”, a obecnie jest to cały weekend, podczas którego np.: chodzimy wspólnie na rajdy górskie, piesze pielgrzymki, organizujemy wieczory integracyjne. Bardzo ważne jest dla mnie uczestnictwo wraz z podopiecznymi w corocznym przeglądzie „Kowadło”, organizowanym w Kuźni Raciborskiej, w którym biorą udział i rywalizują ze sobą Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze z całej Polski. Zazwyczaj jestem odpowiedzialna za sekcję taneczną, ale także biorę udział w formach teatralnych. I muszę się pochwalić, że raz moja grupa otrzymała wyróżnienie za taniec. Takie wspólne sukcesy bardzo cieszą i sprawiają, że jeszcze bardziej integruję się z chłopakami – niby dwa światy, a jeden cel. To niezwykle, że razem możemy zrobić coś, co daje jakiś efekt i nawet gdy nie otrzymamy żadnej nagrody, to samym sukcesem jest fakt, że spędzaliśmy wspólnie czas, uczyliśmy się czegoś nowego, co pokazaliśmy innym i co zostało docenione nawet tylko lub aż oklaskami. Przez te wszystkie lata poznałam tyle osób, z niejednymi mam kontakt do teraz, z innymi się przyjaźnię i cieszę się, że niektórym, choć nie wszystkim, udaje się wyjść na prostą. Doświadczenie to z pewnością przyczyniło się do wyboru kierunków studiów, które już ukończyłam – pedagogika resocjalizacyjna. I z pewnością dzięki wolontariatowi w tym miejscu mogę być w przyszłości lepszym wychowawcą, który rozumie swoich wychowanków i potrafi z nimi nawiązać kontakt, bo jak brzmi maksyma „mojego” Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Mszanie Dolnej – „Dziecko najwięcej miłości potrzebuje wtedy, kiedy najmniej na nią zasługuje”.

W czasie studiów w Krakowie zaangażowałam się także w działania w ramach Fundacji Nowe Centrum, podczas których byłam wolontariuszem w świetlicy osiedlowej „Centralka” oraz streetworkerem na jednym z nowohuckich osiedli. O ile świetlica nie odbiegała od wcześniejszych form wolontariatu, to streetworking był zupełnie innym doświadczeniem.

Praca „na ulicy” – w naturalnym środowisku dziecka – jest specyficzna i wymaga dużo uwagi oraz odpowiedzialności za to, co się mówi, robi, ale też za grupę, z którą się pracuje. Na osiedle wychodziliśmy z „Rakietą Edukacyjną”, co było innowacyjne i skupiało uwagę dzieci. Dzięki niej poprzez zabawę poznawaliśmy z dziećmi prawa człowieka, kontynenty i inne bardzo ciekawe rzeczy. Rakietą była też miejscem, gdzie mieliśmy piłkę, kredy czy gumę do skakania. Każde dziecko mogło znaleźć coś dla siebie, dzięki czemu w pożyteczny sposób spędziło czas na podwórku.

Z perspektywy czasu, po tylu latach, mogę z całą pewnością stwierdzić, że wolontariat był najlepszą alternatywą na spędzenie wolnego czasu. Nie zamieniłabym go na nic innego. Będę go polecać każdej osobie, która chce coś zrobić na rzecz drugiego człowieka, ale też dla samego siebie. Nie ma nic lepszego niż poczucie, że nie żyję tylko sama dla siebie, ale też dla innych ludzi. Pomimo idei bezinteresowności oraz braku wynagrodzenia, co od zawsze przyświeca idei wolontariatu, to przecież istnieją jeszcze wartości wyższe – duchowe. A ich jest mnóstwo. Między innymi zapomnienie o własnych problemach, sprawdzenie się w trudnych sytuacjach, szczerą wdzięczność, nawiązanie przyjaźni czy po prostu uśmiech i poprawa samopoczucia innej osobie to aspekty, których nie da się przeliczyć na żadne pieniądze. Sprawiają one, że nasz świat staje się lepszy i my możemy stać się tego częścią. Warto próbować – wolontariat ma sens!

Katarzyna Leśniak

Czytelnikom zainteresowanym historią opisaną przez Kasię polecamy również materiał filmowy, w którym opowiada ona o sobie i swoich doświadczeniach (<https://www.youtube.com/watch?v=MJicruSBtAQ&feature=youtu.be&t=2m40s>).

3. Wolontariusze zaangażowani w sprzątanie gór

Zaśmiecenie szlaków turystycznych w górach stanowi duży problem. Porzucone śmieci nie tylko szpecą krajobraz, ale też stanowią zagrożenie dla zwierząt. Z tego też względu nakładem znacznych środków finansowych różne instytucje podejmują się sprzątania górskich szlaków. Zaangażowanie wolontariuszy pozwala zaoszczędzić pieniądze i przyczynia się do poprawy efektywności akcji „sprzątania gór”. Wolontariusze biorący udział w tego rodzaju akcji nie tylko wykonują pożyteczną pracę, ale mogą również spędzić czas w górach i dobrze się bawić. Zobaczcie sami! (<https://www.youtube.com/watch?v=C7idGdHLQg8>).

Rysunek 4. Zdjęcia z akcji „sprzątania gór” w udziale wolontariuszy.

4. Głusi wolontariusze przeciw dopalaczom

W studium przypadku 3 opisaliśmy, w jaki sposób można połączyć akcję profilaktyczną z działalnością Szkolnych Kół Wolontariatu. Tutaj prezentujemy nagranie wideo z prelekcji o dopalaczach, połączonej z rozdaniem nagród za udział w działalności SKW (<https://www.youtube.com/watch?v=Xe8UNsOn-n0&feature=youtu.be>), zaś poniżej zdjęcia dokumentujące to wydarzenie.

Rysunek 5. Zdjęcia z uroczystej gali, w trakcie której wolontariusze otrzymali dyplomy za udział w działalności Szkolnego Koła Wolontariatu oraz za pomoc w realizacji filmu o dopalaczach wśród Głuchych.

Rozdział 4.
Bibliografia

Pozycje wydawnicze oraz internetowe:

Braun K., Frąszczak B., „Szkoła bez przemocy”: jak organizować wolontariat w szkole? Poradnik dla nauczycieli, „Profile”, Warszawa 2009.

Podręcznik E-wolontariatu. Praktyczny przewodnik dla osób, instytucji i organizacji, które chcą zmieniać świat na lepsze dzięki wykorzystaniu nowych technologii i współpracy z wirtualnymi społecznościami. Pobrano z: <http://www.e-wolontariat.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.).

Skrypt ABC Tworzenia projektu. Praktyczny Przewodnik materiał opracowany przez Zespół Centrum PISOP. Pobrano z: <http://www.pisop.org.pl/component/phocadownload/category/8fio?download=335:skrypt-abc> (dostęp: 31.08.2015 r.).

Wolontariat w pytaniach i odpowiedziach. Poradnik Prawny, pod red. B. Żmichowskiej, Wydawnictwo Centrum Wolontariatu, Warszawa 2008.

Wolontariat w szkole. Organizacja i prowadzenie Szkolnego Klubu Wolontariusza, pod red. M. Miszteli, Wydawnictwo Centrum Wolontariatu, Warszawa 2006.

Zostań wolontariuszem. Poradnik dla pełnych zapału gimnazjalistów. Fundacja „Rozwiń skrzydła”, Lublin 2010.

Akty prawne:

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2005 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz.U. z 2000 r., Nr 80, poz. 900).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.).

Polecane strony internetowe:

<http://wolontariat.ngo.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.)

<http://www.projektor.org.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.)

<http://www.wolontariat.abc.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.)

<http://www.wolontariat.edu.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.)

<http://www.wolontariat.org.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.)

<https://www.wolontariatstudencki.edu.pl/> (dostęp: 31.08.2015 r.)

Rozdział 5.
Załączniki

Załącznik 1. Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich.

Porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich nr...

Zawarte w dniu..... w..... pomiędzy
..... reprezentowanym przez,
zwanym dalej „*korzystającym*”
a..... legitymującym się.....
nr PESEL.....
zwanym dalej „*wolontariuszem*”.

Korzystający oświadcza, że jest podmiotem, na rzecz którego zgodnie z art. 24 ust. 1 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (tj. Dz.U. z 2014 r., poz. 1118) mogą być wykonywane świadczenia przez wolontariuszy.

Wolontariusz/opiekun prawny oświadcza (niepotrzebne skreślić), że chce wykonywać świadczenia wolontariackich osobiście/lub pozwolić swojemu podopiecznemu na udział w wolontariacie (niepotrzebne skreślić).

§1

1. Korzystający powierza wykonanie wolontariuszowi, a wolontariusz podejmuje się wykonania na rzecz korzystającego następujących czynności:
 - a)
 - b)
 - c)
 - d)
2. Czynności, o których mowa będą wykonywane w obecności pracownika..... wyznaczonego przez kierownika..... lub jego zastępcę według ustalonego miesięcznego harmonogramu dostosowanego do potrzeb i możliwości obu stron.

§2

1. Strony ustalają, że czynności określone w §1 zostaną wykonane w okresie od..... do.....
2. Miejscem wykonywania czynności będzie..... z siedzibą w.....

§3

Ze względu na charakter i ideę wolontariatu:

1. Wolontariusz jest obowiązany wykonywać uzgodnione czynności osobiście.
2. Wolontariusz za swoje czynności nie otrzyma wynagrodzenia.

§4

1. Porozumienie może być rozwiązane przez każdą ze stron za..... okresem wypowiedzenia.
2. Porozumienie może być rozwiązane przez każdą ze stron bez wypowiedzenia z ważnych przyczyn.
3. Za ważne przyczyny strony uznają:
 - a) Nagłe zdarzenie losowe
 - b)
 - c)

§5

W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub niniejszym porozumieniem zastosowanie mają odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego.

§6

Wszelkie zmiany porozumienia będą dokonywane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§7

1. Porozumienie sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, po 1 dla każdej ze stron.
2. Wolontariusz może w każdym czasie domagać się wydania przez korzystającego pisemnego zaświadczenia o wykonywaniu świadczeń. Zaświadczenie to na wniosek wolontariusza zawierać będzie informacje o zakresie wykonywanych świadczeń.

.....
Korzystający

.....
Wolontariusz
(opiekun prawny wolontariusza)

Załącznik 2. Dzienniczek pracy wolontariusza.

Dzienniczek pracy wolontariusza na rok szkolny.....					
Imię..... Nazwisko..... Klasa.....					
Lp.	Data	Miejsce	Rodzaj działania	Ilość godzin	Podpis potwierdzający

Załącznik 3. Regulamin Szkolnego Koła Wolontariatu.

§1

Postanowienia ogólne

1. Koło powołuje się dla uczniów, którzy interesują się wolontariatem i chcą promować jego ideę.
2. Wolontariat to bezpłatne i dobrowolne działanie na rzecz innych, wykraczające poza więzi rodzinno-koleżeńskie czy przyjacielskie.
3. Wolontariusz to osoba, która pracuje na zasadach wolontariatu. W Szkolnym Kole Wolontariatu wolontariuszami mogą być uczniowie, pracownicy szkoły, rodzice, absolwenci oraz osoby wspierające działalność szkoły.
4. Szkolne Koło Wolontariatu jest organizacją apolityczną i nie popiera ani nie zwalcza żadnych poglądów. Jedynym celem Koła jest pomaganie innym w trudnej sytuacji i działanie na rzecz dobra wspólnego.

§2

Powołanie Szkolnego Koła Wolontariatu

1. Szkolne Koło Wolontariatu powołane zostało decyzją rady pedagogicznej z dnia.....
2. Regulamin Szkolnego Koła Wolontariatu musi uzyskać akceptację dyrekcji szkoły.

§3

Rozwiązanie Szkolnego Koła Wolontariatu

1. Decyzję o rozwiązaniu Szkolnego Koła Wolontariatu może podjąć dyrekcja szkoły.
2. Rada pedagogiczna może zwrócić się do dyrekcji z wnioskiem o rozwiązanie Szkolnego Koła Wolontariatu.

§4

Prawa i obowiązki członków

1. Członkami Koła mogą być uczniowie, pracownicy szkoły, rodzice oraz sympatycy szkoły.
2. Członkowie Szkolnego Koła Wolontariatu zobowiązani są do przestrzegania zasad etyki i działania z poszanowaniem kluczowych wartości Koła. Są nimi:
 - a) dbałość o własny rozwój oraz dążenie do dobrych wyników w nauce;
 - b) troska o los najsłabszych;
 - c) staranne wykonywanie powierzonych obowiązków.
3. Warunkiem koniecznym do zostania wolontariuszem w Szkolnym Kole Wolontariatu jest podpisanie porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontariackich. W przypadku osób niepełnoletnich porozumienie podpisane musi być przez rodzica lub opiekuna prawnego. W przypadku gdy wolontariusz ma mniej niż 13 lat, może uczestniczyć w pracach Koła na zasadach określonych dla zajęć pozalekcyjnych.
4. Wolontariusze prowadzą swoje dzienniczki pracy wolontariusza. Dokument ten stanowi podstawę oceniania pracy wolontariusza.
5. Koordynator Szkolnego Koła Wolontariatu musi być osobą pełnoletnią i posiadać kwalifikacje umożliwiające pracę z młodzieżą w oświacie. Koordynator ponosi kluczową odpowiedzialność za jakość pracy Koła.
6. Liderem Koła może być osoba niepełnoletnia. Lider pomaga koordynatorowi w pracach Koła i wspiera innych wolontariuszy.

§5

Nagradzanie wolontariuszy

1. Co najmniej raz w roku zostanie zorganizowane spotkanie nagradzająco-podsumowujące, na którym spotkają się wolontariusze w celu omówienia dalszych planów pracy Koła oraz kwestii nagród.
2. Nagradzanie wolontariuszy ma walor motywujący. Nagrody powinny być przyznawane sprawiedliwie i w sposób adekwatny do osiągnięć konkretnej osoby.

§6

Struktura Szkolnego Koła Wolontariatu

1. Koło nie posiada jakiegóś szczególnej struktury organizacyjnej.
2. Pracami Koła kieruje koordynator.

§7

Standardy funkcjonowania Szkolnego Koła Wolontariatu

1. Działania Koła wynikają z opracowanej przez wolontariuszy „mapy potrzeb”.
2. Wolontariusze ustalają priorytety działań, przygotowując roczne plany pracy.
3. Sukcesy i ewentualne porażki w realizacji rocznego planu pracy omawiane są w trakcie dorocznego spotkania wolontariuszy.
4. W ramach działań Koła funkcjonuje grupa wsparcia dla wolontariuszy, która spotyka się co najmniej raz w miesiącu.
5. Prowadzone są działania promujące aktywność Koła w społeczności szkolnej oraz lokalnej.

§8

Postanowienia końcowe

1. Regulamin wchodzi w życie w dniu jego akceptacji przez dyrekcję szkoły.
2. Wolontariusze obchodzą swoje święto 5 grudnia, kiedy przypada Międzynarodowy Dzień Wolontariusza.